

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

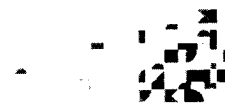
2021-03- Nr.
Į 2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-90

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 139 straipsnis pildomas nuostatomis, nustatančiomis rangovo, kai darbdavys yra subrangovas, subsidiarią atsakomybę už darbo užmokesčio, įskaitant padidintą apmokėjimą už viršvalandinį darbą, darbą naktį, darbą poilsio ir švenčių dienomis įvykdymą darbuotojui, kai jis dirba darbus, nustatytus Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, kyla klausimas, ar tikslingos lieka DK 108 straipsnio 13 dalis bei keičiama šio straipsnio 14 dalis (taip pat reguliuojančioms rangovo subsidiarią atsakomybę, kai darbdavys yra subrangovas, tik užsienio darbdaviams). Manytina, kad pastarosios teisės normos nesukuria jokios pridėtinės vertės, kadangi DK 139 straipsnio 5-6 dalys būtų taikomos ir iš užsienio komandiruotiems darbuotojams (pvz., pagal DK 108 str. 2 d. 3 p.), todėl siūlytina įvertinti, ar nebūtų tikslinga jų iš viso atsisakyti.

2. Keičiamoje DK 108 straipsnio 15 dalyje nustatyta, kad kelių transporto priemonių vairuotojams, vežantiems krovinius ir (arba) keleivius tarptautiniais kelių maršrutais ir atitinkantiems šio straipsnio 1 dalyje išvardytus atvejus, darbo sąlygų ypatumus nustato kelių transporto santykius reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai. Pažymėtina, kad DK normos gali konkuruoti tik su kitų *įstatymų* normomis, todėl *kiti teisės aktai* negali reglamentuoti darbo sąlygų ypatumų, priešingu atveju būtų pažeista teisės aktų hierarchija. Atsižvelgiant į tai, siūlytina „kiti teisės aktai“ išbraukti.

Tikime laisve

1990 KOVO 11

Be to, Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, jog 2020 m. liepos 15 d. priėmus Direktyvą (ES) 2020/1057, nuo 2022 m. vasario 2 d., t. y. nuo Direktyvą (ES) 2020/1057 įgyvendinančių nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę ir taikymo datos, DK 108 straipsnio 15 dalyje numatytos išimtys negalės būti taikomos, o kelių transporto priemonių vairuotojams, vežantiems krovinius ir (arba) keleivius tarptautiniais kelių maršrutais ir atitinkantiems šio straipsnio 1 dalyje išvardytus atvejus, darbo sąlygų ypatumus turės nustatyti kelių transporto santykius reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai. Darytina išvada, jog Direktyva (ES) 2020/1057 bus perkelta specialiaisiais transporto sektoriui skirtais teisės aktais, kurie pagal DK 108 straipsnio 15 dalį ir bus taikomi. Todėl DK minėtos direktyvos neperkelia (neįgyvendina) ir DK priede netikslinga nurodyti Direktyvą (ES) 2020/1057 kaip perkeltantį (įgyvendinantį) ES teisės aktą.

3. Direktyvos 2014/67/ES 9 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad deklaracija teikiama ne vėliau kaip pradėjus teikti paslaugas. Tuo tarpu Projekto 2 straipsnyje (DK 109 straipsnio pakeitime) numatyta, jog „Užsienio valstybės jurisdikcijai priklausantis darbdavys, komandiruojantis darbuotoją laikinai dirbti Lietuvos Respublikos teritorijoje ilgesniam kaip trisdešimt dienų laikotarpiui arba dirbti statybos darbų <...> apie tai ne vėliau kaip iki šio darbuotojo darbo Lietuvos Respublikos teritorijoje pradžios informuoja Valstybinę darbo inspekciją.“ 2020 m. lapkričio 6 d. Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas pateikė preliminarų Lietuvos nacionalinių priemonių, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2014/67/ES, vertinimą Nr. Ares (2020)6411384 (toliau – Vertinimas). Europos Komisija Vertinime nurodė, jog bet kokie reikalavimai pateikti deklaraciją per tam tikrą laiką prieš prasidedant komandiravimui, viršija tai, kas būtina. Todėl tuo atveju, jei Direktyvoje 2014/67/ES numatyta paslaugų teikimo pradžia gali būti laikoma ir darbo Lietuvos Respublikos teritorijoje pradžia (pirmoji darbo diena), Projekto nuostata yra tinkama. Tačiau, jei paslaugų teikimo pradžia nesutampa su darbo Lietuvos Respublikos teritorijoje pradžia (pirmąją darbo dieną), lieka abejonių, ar tinkamai atsižvelgta į Europos Komisijos išsakytus pastebėjimus.

4. Iš keičiamo DK 139 straipsnio 3 dalyje numatyto reglamentavimo nėra aišku, kokiam dokumente (darbo sutartyje?) turi būti susitarta dėl kitokio būdo nei atliekant mokėjimo pavedimą į sąskaitą, darbo užmokesčio, taip pat kitų su darbo santykiais susijusių išmokų, apmokėjimo. Taip pat nėra aišku, ar darbdavys ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus informaciją teikia apie *galiojančių ar visų sudarytų nuo paskutinio informacijos teikimo tokių susitarimų skaičių* Valstybinei darbo inspekcijai. Atsižvelgiant į išdėstytą, siūlytina tikslinti aptariamą straipsnį šiais aspektais.

5. Projekto 5 straipsnyje (t. y. DK priede) vardinami įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai. Remiantis Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose

reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. Įsakymu Nr. 1R-72, (toliau – Aprašas) 9 punktu, įgyvendinant ES teisės aktą ir jo pakeitimus, nurodomas pirmasis (pagrindinis) ES teisės aktas ir paskutinis jį keitęs ir (ar) papildęs ES teisės aktas. Todėl Projekto 5 straipsnio 4, 5, 9, 10, 13, 16 dalyse nurodomi ES teisės aktai turėtų būti nurodyti su paskutiniais pakeitimais, pavyzdžiui: „4. 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyva 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kuri sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyva 98/23/EB dėl Direktyvos 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kuri sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), taikymo išplėtimo Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei.“

6. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo DK 139 straipsnio 3 dalyje įtvirtina nauja pareiga darbdaviui, susijusi su ūkio subjekto veiklos kontrole, Projekto aiškinamajame rašte reikėtų paaiškinti, dėl kokių priežasčių įstatymo įsigaliojimas (Projekto 6 straipsnio 1 dalis) šioje dalyje nustatomas 2021 m. rugpjūčio 1 d., o ne lapkričio 1 d., kaip kad nustatyta Teisėkūros pagrindų įstatyme. Taip pat turėtų būti įvertinama, ar nuo priimtų DK pakeitimų paskelbimo bus išlaikytas paminėtas trijų mėnesių terminas.

7. Abejotinas Projekto 6 straipsnio 5 dalies, numatančios, kad darbdaviai iki 2021 m. rugsėjo 1 d. pateikia informaciją apie šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje išdėstyto DK 139 straipsnio 3 dalyje nurodytų susitarimų skaičių Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos *už 2021 m. pirmąjį pusmetį*. Tokia išvada daroma, įvertinus tai, kad nuostata dėl susitarimų, sudarytų tarp darbuotojo ir darbdavio dėl mokėjimo ne pavedimo būdu į sąskaitą, įsigalioja tik nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d., todėl darbdaviai tokių susitarimų už 2021 m. pirmąjį pusmetį neprivalėjo turėti. Jei visgi bus nuspręsta palikti aptariamą nuostatą, Projekto aiškinamajame rašte turėtų būti paaiškinti tokios nuostatos tikslai ir motyvai.

8. Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos teisės aktų ir jų projektų atitikties lentelių pildymo rekomendacijų, patvirtintų Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2019 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. KKK-4 (toliau – AL pildymo rekomendacijos) 9.1 papunktyje numatyta, jog jei atitikties lentelėje pateiktų

teisės aktų ir teisės aktų projektų nuostatų neužtenka ES teisės aktui įgyvendinti, trečioje skiltyje nurodomos institucijos, atsakingos už tokių nuostatų įgyvendinimą, *arba, jeigu žinoma, rengiamų teisės aktų projektų pavadinimai*. Todėl Direktyvos (ES) 2020/1057 ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelėje (toliau – Direktyvos (ES) 2020/1057 AL) siūlome 1 straipsniui skirtos eilutės trečioje skiltyje nurodyti, koku teisės aktu bus perkeltos likusios nuostatos.

9. Direktyvos (ES) 2020/1057 AL 9 straipsniui skirtos eilutės 2 skiltyje siūlome nurodyti ir Projekto 6 straipsnio 2 dalį.

10. Prašome Direktyvos 2014/67/ES ir Projekto atitikties lentelę pataisyti pagal projekto rengėjams darbo tvarka pateiktas pastabas ir įkelti į Direktyvos 2014/67/ES įgyvendinimo planą Lietuvos narystės Europos Sąjungos informacinėje sistemoje (LINESIS).

Teisingumo ministrė

Evelina Dobrovolska

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, faks. (8-5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

2021-03- Nr.

į 2021-03-04 Nr.(1(11.3E-53)STAP-90

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, susipažinusi su pateiktu Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu, pastabų neturi.

Aplinkos ministerijos kanclerė

Sigita Vasiljevaitė

J.Maldauskienė, 868748180, jurate.maldauskiene@am.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

2021-03- Nr. (4.6-82Mr)-3-
į 2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-90

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija išnagrinėjo Jūsų pateiktą derinti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) ir informuojame, kad pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymo projekto neturime.

Ekonomikos ir inovacijų viceministrė
Markevičiūtė

Eglė

Roberta Valinčienė, tel. 8 706 64 900, el. p. roberta.valinciene@eimin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL DARBO KODEKSO PATAISŲ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija gavo Jūsų 2021-03-04 raštą Nr. 21-20711, kuriuo teikiate išvados Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Susipažinusi su Įstatymo projekto nuostatomis, Lietuvos Respublikos finansų ministerija pagal kompetenciją *pastabų ir pasiūlymų neturi*.

E. Vizgirda, tel. 239 02 28

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01505 Vilnius, tel. (8 5) 261 2363,
faks. (8 5) 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministerijai

2021-03- Nr.
Į 2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-90

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerija, susipažino su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2021 m. kovo 4 d. raštu Nr. (11.3E-53)STAP-90 „Dėl įstatymo projekto“ teikiamu išvadoms gauti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) ir informuoja, kad šiam Įstatymo projektui pastabų ir pasiūlymų neturi.

Ministerijos kancleris

Ramūnas Dilba

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Į 2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-
90

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą, informuoja, kad pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų neturi.

Vidaus reikalų viceministrė

Sigita Ščajevienė

D. Cicėnas, tel. (8 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS SKYRIUS**

Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministerijai

2021-03-09 Nr. S 2021/(4.4.E-0400)-12-1441
Į 2021-03-04 gautą raštą

A. Vivulskio g. 11
Vilnius

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

Lietuvos bankui buvo pateiktas derinti Projektų paketas Nr. 21-20711 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto“.

Išnagrinėję teikiamą derinti dokumentą, pranešame, kad pasiūlymų ir pastabų neturime.

Skyriaus vadovas

Gintaras Kukauskas

Rima Stepučinskienė, tel. (8 5) 268 0062

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA
PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos
ir darbo ministerijai

2021-03- Nr. SD-
| 2021-03-04 Nr. 21-20721

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI), pagal savo kompetenciją įvertinusi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 21-20721), teikia šią pastabą.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalies pakeitimu nustatoma, jog darbo užmokestis, taip pat kitos su darbo santykiais susijusios išmokos turės būti mokamos pinigais atliekant mokėjimo pavedimą į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą, nebent darbo sutarties šalys susitaria kitaip. Taip pat darbdavys įpareigojamas ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus teikti informaciją apie tokių susitarimų skaičių Valstybinei darbo inspekcijai Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Siekdama stiprinti darbuotojų teisę į skaidrų ir teisingą apmokėjimą už darbą VDI pritaria keisti darbo užmokesčio išmokėjimo darbuotojui tvarką ir atsisakyti mokėjimo grynaisiais pinigais. Mūsų nuomone, galimybė šalims susitarti dėl darbo užmokesčio mokėjimo grynaisiais pinigais nepakeistų jau esamo teisinio reguliavimo, o įstatymo nuostata, įpareigojanti darbdavius ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus teikti informaciją apie tokių susitarimų skaičių VDI yra perteklinė, nepagrįstai didinanti administracinę naštą darbdaviams ir šios nuostatos įgyvendinimas nebūtų aktualus VDI veikloje vykdant kontrolės funkciją. Atsižvelgiant į tai, siūlome patikslinti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalies nuostatą ir ją išdėstyti taip:

„Darbo užmokestis, taip pat kitos su darbo santykiais susijusios išmokos privalo būti mokamos pinigais atliekant mokėjimo pavedimą į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą. Darbdavio ar kitų asmenų perduoti daiktai ar suteiktos paslaugos negali būti laikomi darbo užmokesčiu, išskyrus šio kodekso 140 straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus.“

Dėl kitų įstatymo projekto nuostatų pastabų neturime.

Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius

Jonas Gricius

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministerijai

Nr.
[2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-90
2021-03-05 Nr. (14.41Mr)-6K-2101680

Kopija
Lietuvos Respublikos finansų
ministerijai

DĖL DARBO KODEKSO PATAISŲ PROJEKTO

Susipažinę su SAD¹ 2021 m. kovo 4 d. raštu Nr. (11.3E-53)STAP-90 „Dėl įstatymo projekto“, FM² 2021 m. kovo 5 d. raštu Nr. (14.41Mr)-6K-2101680 „Dėl Darbo kodekso pataisų projekto“ ir pagal kompetenciją įvertinę SAD parengtą ir Teisės aktų informacinėje sistemoje paskelbtą (Reg. Nr. 21-20711) išvados gauti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), teikiame šiuos pastebėjimus dėl Įstatymo projekto 3 straipsnio, kuriuo keičiamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 139 straipsnis.

- DK 139 straipsnio 1 dalyje apibrėžta, kad „darbo užmokestis – atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį“, o šio straipsnio 2 dalyje įtvirtintas baigtinis darbo užmokesčio sudedamųjų dalių sąrašas. Tai yra nurodoma, kas yra laikoma darbo užmokesčiu.

DK 139 straipsnio 3 dalies pakeitimo projekte numatyta, kad „**Darbo užmokestis, taip pat kitos su darbo santykiais susijusios išmokos privalo būti mokamos pinigais atliekant mokėjimo pavedimą į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą, nebent darbo sutarties šalys susitaria kitaip.** <...>.“

Atsižvelgiant į tai, kad šis DK 139 straipsnis reglamentuoja tik darbo užmokesčio sąvoką, siūlome Įstatymo projektą papildyti įvardijant išmokas, priskiriamas išmokoms susijusioms su darbo santykiais arba DK įtvirtinti šio termino apibrėžimą. Tokiu būdu būtų aišku, apie kokias išmokas darbdaviai turi informuoti pagal šio straipsnio 3 dalies pakeitimo nuostatas.

- Įstatymo projekte numatyta, kad „<...>. Darbdavys ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus teikia informaciją apie tokių susitarimų skaičių Valstybinei darbo inspekcijai Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka ir terminais“.

Siūlome tikslinti formuluotę įvardijant, apie kokius susitarimus turi būti teikiama informacija Valstybinei darbo inspekcijai. Taip pat manome, kad Valstybinei darbo inspekcijai pateikiamuose duomenyse turėtų būti informacija ne tik apie susitarimų dėl darbo užmokesčio ir kitų su darbo santykiais susijusių išmokų skaičių, bet taip pat nurodyta ir išmokų rūšis, apie kurias turi būti informuojama, kai dėl jų mokėjimo susitariama mokėti kitaip, t. y. ne į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą.

- DK 139 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „<...>. Darbdavio ar kitų asmenų perduoti daiktai ar suteiktos paslaugos negali būti laikomi darbo užmokesčiu, išskyrus šio kodekso 140 straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus.“, o DK 140 straipsnio 6 dalyje, kad „<...> darbuotojo darbo užmokestis be diskriminavimo reiškia nediskriminacinį darbo užmokestį ir visus papildomus uždarbius pinigais arba natūra, kuriuos darbuotojas tiesiogiai ar netiesiogiai gauna

¹Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Respublikos finansų ministerija.

iš darbdavio už savo darbą.“ Siekiant aiškumo, teisės normų tarpusavio suderinamumo, siūlome suvienodinti minėtose nuostatose naudojamus terminus ir sąvokas.

Viršininė

Edita Janušienė

Karla Gūraitė, tel. (8 5) 2687 826, el. p. karla.guraite@vmi.lt.
Valė Gaidė, tel. (8 5) 2687 894, el. p. vale.gaide@vmi.lt.

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Konstitucijos pr. 12-101, LT-09308 Vilnius,
tel. (8 5) 272 4864, el. p. info@sodra.lt, informacija telefonu 1883.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191630223

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius

2021-03- Nr. (1.59E) I-
į 2021-03-04 Nr. (11.3E-53)STAP-90

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (21-20712)

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - Fondo valdyba) susipažino su patektu derinimui Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo (toliau – DK) projektu (toliau – Projektas).

Projektu siūlomas DK 139 straipsnio 3 dalies pakeitimas, kuriame numatyta, kad darbdavys ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus **teikia** Valstybinei darbo inspekcijai (toliau – VDI) **informaciją apie susitarimų** (dėl kitokio darbo užmokesčio, taip pat kitų su darbo santykiais susijusių išmokų mokėjimo (*dėl mokėjimo grynais*) būdo) **skaičių** Fondo valdybos ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka ir terminais, iš esmės nesusijęs su valstybinio socialinio draudimo vykdymu ir kitomis Fondo valdybos vykdomomis funkcijomis.

Numanant, kad Projektu siūloma DK 139 straipsnio 3 dalyje įtvirtinti, kad informacijos apie susitarimų (dėl mokėjimų grynais) skaičių teikimo tvarką nustatys ne tik Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius, kurio vadovaujamos įstaigos (VDI) funkcijoms reikalinga numatoma rinkti informacija, bet ir Fondo valdybos, kurios atliekamoms funkcijoms renkama informacija nėra reikalinga, direktorius, darome prielaidą, kad tikimasi įgyvendinti projekte numatytą siūlymą, naudojant Sodros valdomą Elektroninę draudėjų aptarnavimo sistemą (toliau - EDAS). Jeigu tokia prielaida yra teisinga, paaiškiname, kad Fondo valdybai siekiant realizuoti Projekto siūlomos redakcijos DK 139 straipsnio 3 dalyje numatytą duomenų rinkimą, reikėtų keisti esamas socialinio draudimo pranešimų formas arba kurti naują duomenų teikimo formą, kas neabejotinai sukeltų draudėjų nepasitenkinimą, taip pat pareikalautų papildomų investicijų dėl būtinybės kurti/keisti programinę įrangą ne tik Fondo valdybai, bet ir visiems draudėjams prisitaikyti prie savo turimų programinių įrankių.

Fondo valdyba, išanalizavusi parengto projekto tikslus ir uždavinius, numatytų duomenų teikimo apimtis bei įvertinusi tai, kad renkami duomenys nebus personalizuoti, mano, kad būtų netikslinga didinti administracinę naštą draudėjams ir reikiamą informaciją rinkti naudojant EDAS. Atkreiptinas dėmesys, kad duomenų pateikimas informacinių technologijų pagalba turėtų prisidėti prie verslo gerinimo ir administracinės naštos mažinimo, tačiau siūlomas naujų duomenų (naujo įpareigojimo) surinkimo mechanizmas pareikalautų iš verslo papildomų finansinių išteklių, kurie bus būtini informacinių sistemų pritaikymui. Be to, Fondo valdyba kauptų daug perteklinės informacijos, nenaudojamos jos pačios veikloje, o skirtos tik perdavimui VDI.

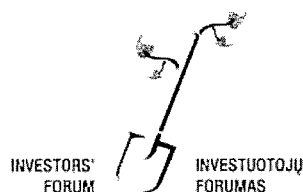
Dėl išdėstytų priežasčių manome, kad netikslinga Fondo valdybą, kaip informacijos pateikimo tarpininką – EDAS valdytoją, įtraukti į projekte numatytos informacijos surinkimo procesą. Siūlome įpareigoti darbdavius informaciją apie DK 139 straipsnio 3 dalyje numatytų susitarimų skaičių teikti tiesiogiai VDI, kuri neabejotinai bus minėtų duomenų valdytoja ir tvarkytoja. Tokiu būdu bus užtikrintas teikiamų duomenų operatyvumas ir kartu išvengta praktikoje

galimai kilsiančių problemų, susijusių su duomenų perdavimu, taip pat pateiktų duomenų tikslinimu bei klientų konsultavimu (nors duomenys nėra reikalingi socialinio draudimo funkcijoms, juos renkant per EDAS, klientai natūraliai būtų klaidinami ir dėl konsultacijos kreiptųsi į Sodros klientų informavimo centrą, o ne VDI konsultaciniais telefonais). Nustatant, kad informacija apie susitarimų dėl atlyginimo mokėjimo grynais skaičių bus teikiama tiesiogiai VDI, manome, kad Projektu siūlomoje DK 139 straipsnio 3 dalyje reikėtų įtvirtinti, kad informacijos pateikimo tvarka ir terminai nustatomi tik Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus, todėl siūlome Projekte 139 straipsnio 3 dalį išdėstyti taip (lyginamasis variantas):

„3 Darbo užmokestis, taip pat kitos su darbo santykiais susijusios išmokos privalo būti mokamos pinigais atliekant mokėjimo pavedimą į darbuotojo nurodytą mokėjimo sąskaitą, nebent darbo sutarties šalys susitaria kitaip. Darbdavys ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus teikia informaciją apie tokių susitarimų skaičių Valstybinei darbo inspekcijai ~~Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus~~ ir Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka ir terminais. Darbdavio ar kitų asmenų perduoti daiktai ar suteiktos paslaugos negali būti laikomi darbo užmokesčiu, išskyrus šio kodekso 140 straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus.“

Atsižvelgiant į minėtus siūlymus Projekto 6 straipsnio 3 dalį, siūlome išdėstyti taip (lyginamasis variantas):

„3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, ~~ir Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius~~ iki 2021 m. liepos 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijai

2021-03- 19

Lietuvos Respublikos Seimui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Asociacija „Investors’ Forum“ teikia komentarus Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektui.

1. Visų pirma mes suprantame, kad pakeitimai yra inicijuojami reaguojant į Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato vertinimą, tačiau pabrėžiame, kad aptariamais pakeitimais yra atliekami ypatingos skubos tvarka, neišdiskutavus jų su socialiniais partneriais (kaip to reikalauja Direktyvos 2014/67/ES 12 straipsnis) ir neįvertinus tokios priemonės žalos statybų sektoriui bei neigiamos įtakos valstybės biudžetui ir ekonominiams rodikliams. Akcentuojame, kad būtina įvertinti galimus alternatyvius sprendimus, kurie galėtų tenkinti Europos Komisijos reikalavimus ir nesukeltų tokios žalos kaip pastarieji pakeitimai.
2. Pereinant prie komentarų dėl pačių pakeitimų – 139 straipsnio papildymas 5 ir 6 dalimi sukuria subsidiarią rangovo atsakomybę už darbo užmokestį visais subrangos atvejais, ne tik darbuotojo komandiravimo atveju. Atitinkamai, susiklosto ydinga situacija, kai įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą 2014/67/ES, kuri reglamentuoja darbuotojų komandiravimą, yra nustatomas reguliavimas ir tiems ūkio subjektams, kurie neturi nieko bendro su Direktyvos reguliuojama sritimi.
3. Vertinant siūlomą pakeitimą platesniame kontekste – jis griaua kitais teisės aktais nustatytą civilinės apyvartos vykdymo tvarką. Tai yra, Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 2.50 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta juridinio asmens ribotos atsakomybės samprata. Akivaizdu, kad siūlomas pakeitimas ją kardinaliai pažeidžia. Šiuo požiūriu nėra aišku, kodėl yra diskriminuojamas būtent statybų sektorius, kaip jau minėta, tariamai įgyvendinama direktyva pagrindo tokiai diskriminacijai nenumato. Atitinkamai, toks pakeitimas kvestionuotinas ir atitikimo konstitucijai prasme, kuri garantuoja visų subjektų lygiateisiškumą.
4. Papildomai paminėtina, kad jeigu vis tik būtų nuspręsta tokį reguliavimą priimti (t. y. nustatyti atitinkamų ūkio subjektų atsakomybę už trečiųjų asmenų prievoles), tai numatančios nuostatos

turėtų būti įtvirtintos ne Darbo kodekse, o Civiliniame kodekse. Jau minėta, kad ūkio subjektų atsakomybės ribos yra ne darbo teisės, o civilinės teisės reguliavimo dalykas.

5. Pakartotina, kad šiuo atveju pakeitimą siūloma priimti neatlikus jokios analizės. Tai yra, projekto rengėjai nepateikia jokių duomenų kaip kitos valstybės narės, įgyvendinančios direktyvą tokiu pačiu būdu, sprendžia šį klausimą ir ar tikrai tokia drastiška priemonė yra būtina. Tokios analizės nebuvimas visą teikiamą projektą verčia vertinti kritiškai.
6. Pabaigai paminėtina, kad pakeitimo 213 straipsnyje yra minimas laikinojo darbo naudotojas kaip darbo ginčo šalis, tačiau kituose straipsniuose kalbama tik apie rangovus ir subrangovus. Atitinkamai šios pakeitimo dalies būtinumas ir ryšys su likusiu įstatymo tekstu yra sunkiai suprantamas ir lygiai taip pat kvestionuotinas.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, rekomenduojame atsisakyti teikiamų Darbo kodekso 139 ir 213 straipsnių pakeitimų, kadangi jų būtinumas yra smarkiai abejotinas, o šie pakeitimai kurtų sunkiai įvertinamas neigiamas pasekmes nacionalinių įmonių rangovų ir subrangovų santykiams, o per tai ir visam šalies ūkiui.

Pagarbiai

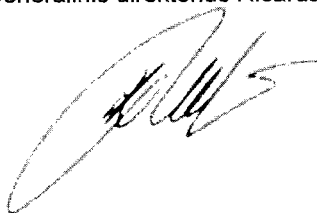
Asociacija „Investors‘ Forum“
Totorių g. 5-21, LT-01121 Vilnius, Lietuva
T. +370 5 275 5258
E. info@investorsforum.lt

Vykdomoji direktorė Rūta Skyrienė

Lietuvos pramonininkų konfederacija
Vilniaus g. 31, LT-01402 Vilnius, Lietuva
T. +370 5 243 1067
E. sekretoriatas@lpk.lt

Generalinis direktorius Ričardas Sartatavičius

LIETUVOS STATYBININKŲ ASOCIACIJA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2021-03-15 Nr. 12-VYR-016

DĖL LR DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos statybininkų asociacija susipažino su LR darbo kodekso 108, 109, 139, 213 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 21-20711 ir teikia pastabas bei pasiūlymus:

1. Dėl pareigos mokėti darbo užmokestį pavedimu į mokėjimo sąskaitą

Asociacija nepritaria nuostatai, kuris numato imperatyvų reikalavimą mokėti darbo užmokestį pavedimu į mokėjimo sąskaitą, dėl sekančių priežasčių:

1. Lydinčiuose dokumentuose yra deklaruojamas projekto tikslas – mažinti „šešėlių“.

Pažymėtina, jog „šešėlis“ darbo santykiuose pasireiškia pagrinde 2-jomis formomis – visiškai nesudarant darbo sutarčių arba darbo sutartį sudarant, tačiau dalį darbo užmokesčio mokant „neoficialiai“. Abiem šiais atvejais imperatyvus reikalavimas atsiskaityti su darbuotoju pavedimu jokios įtakos „šešėliui“ nedarys, nes „šešėliniuose“ darbo santykiuose visi mokėjimai atliekami tik grynaisiais, kadangi tai neatsekama ir kitaip būti negali. Todėl reikalavimą mokėti pavedimu „šešėlinė“ darbo rinka tiesiog ignoruos.

2. Lydinčiuose dokumentuose yra deklaruojamas projekto tikslas – stiprinti skaidrų darbo apmokėjimą. Pažymėtina, jog finansinį operacijų skaidrumą lemia ne atsiskaitymo būdas (grynais ar negrynais pinigais), o operacijos pagrindas, t.y. kas kam ir už ką moka. Atsiskaitymas grynais pinigais savaime nėra „neskaidrus“, kaip ir atsiskaitymas pavedimu ar kitokia negrynų pinigų forma savaime nėra „skaidrus“.

Jeigu mokėjimas grynaisiais yra teisingai apskaitomas, jis yra toks pats skaidrus, kaip ir mokėjimas pavedimu. Todėl įstatymo projektas skaidrumo darbo apmokėjimo klausimu pats savaime nepašalins.

3. Atkreiptinas dėmesys, kad privalomas mokėjimo būdas (pavedimų į sąskaitą) nustatomas tik vienoje srityje – darbo santykiuose. Atkreiptinas dėmesys, kad yra daugybė kitų sričių, kur vyksta atsiskaitymai ar kitokie mokėjimai fiziniam asmeniui, ir šiose srityse mokėjimo būdas yra laisvai pasirenkamas, nes taip yra teisinga ir logiška.

Todėl kyla abejonių, ar nebus pažeistas asmenų lygiateisiškumo principas, kuomet mokėjimo būdas imperatyviai ribojamas ir primetamas vienoje srityje – darbo santykiuose.

4. Priėmus projektą, gali kilti šių neigiamų pasekmių: tam tikromis aplinkybėmis gali būti sudėtinga atlikti atsiskaitymus negrynaisiais pinigais (pvz., nedarbo dienomis nebus galima pervesti lėšų į kitą banką, nes tuo metu nėra vykdomi tarpbankiniai atsiskaitymai; kai kuriose vietose nėra pakankamai išplėtotą infrastruktūrą atsiskaitymams negrynaisiais pinigais). Laikinais neveikiant internetui arba bankams tvarkant savo elektronines sistemas ir dėl to laikinai sustabdžius atsiskaitymus internetu, atsiskaitymai nei elektronine bankininkyste nei banko padaliniuose yra neįmanomi. Tad imperatyvus reikalavimas mokėti pavedimu gali pakenkti, kadangi ne visi ūkio subjektai turi vienodas galimybes atsiskaityti negrynais pinigais (pvz. kaimo vietovėje, kur nėra banko skyrių ir interneto).

Pažymėtina, kad tokiose situacijose įstatymo projektas gali paskatinti „neoficialius“ atsiskaitymus, nes taip atsiskaityti bus paprasčiausia, jeigu negrynais pinigais mokėti asmuo neturi galimybės, t.y. projektas vietoje to, kad spręstų šešėlinės ekonomikos problemą, ją dar labiau padidins.

Apibendrinant manome, kad deklaruojami tikslai nebus pasiekti, o projektas sukels eilę neigiamų pasekmių. Šešėlinės ekonomikos problema turėtų būti sprendžiama identifikuojant ir šalinant tikrąsias jos priežastis, o ne nustatinėjant naujus apribojimus, kurie tik pablogins verslo aplinką.

Vis tik, jeigu mokėjimo būdo imperatyvaus reguliavimo idėja būtų toliau vystoma (nors asociacija tokiai idėjai nepritaria), tokiu atveju siūlytume bent jau numatyti išlygą užtikrinant atsiskaitymų grynaisiais galimybę tais atvejais, kai atsiskaitymas negrynais pinigais objektyviai yra neįmanomas arba sudėtingas.

2. Dėl rangovo subsidarios atsakomybės už subrangovo darbuotojų darbo užmokesčio mokėjimą

Asociacija nepitaria nuostatai, kuri numato rangovo subsidarią atsakomybę už subrangovą, dėl sekančių priežasčių:

1. Įstatymo projekto įgyvendinimas suponuoja didelę administracinę naštą, kuri pareikalaus laiko, žmogiškųjų ir finansinių resursų sąnaudų. Rangovas turės kaupti, sisteminti ir tikrinti didžiulį kiekį informacijos apie subrangovų darbuotojus. Be to, rangovui atsirastų naštą ir papildoma rizika dėl subrangovo darbuotojų asmens duomenų tvarkymo pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą.

Todėl įstatymo projektas iš esmės prieštarauja pastaruosius keletą metų valstybės deklaruojam siekiui mažinti administracinę naštą verslui.

2. Rangovui tvarkant subrangovų darbuotojų duomenis, iškils konfidencialumo problema, kuomet subrangovai turės atskleisti jį pasamdžiusiam rangovui (dažnai – tai konkurentui) savo darbuotojų duomenis (darbo užmokesčių ir kt.).

Pažymėtina, kad statybos sektoriuje trūkstant kvalifikuotų darbuotojų, statybos įmonės (juo labiau – konkuruojančios įmonės) labai saugo savo darbuotojus. Tačiau įstatymo projektas visiškai ignoruoja šį pagrindą ir teisėtą statybos įmonių lūkestį.

3. Tarp rangovų ir subrangovų nėra pavaldumo santykių, todėl rangovas objektyviai negali patikrinti subrangovo darbuotojų įdarbinimo informacijos, jeigu subrangovas gera valia nesudarys tam sąlygų. Todėl ši rangovo pareiga yra sunkiai įgyvendinama.

4. Kadangi rangovas objektyviai negali patikrinti subrangovo darbuotojų įdarbinimo informacijos, todėl įstatymo projekte numatyta subsidari rangovo atsakomybė prieštarauja teisingumo principui.

5. Norint įgyvendinti įstatymo projektą, rangovas (kuris valdo statybvietyje) turės vesti labai tikslią apskaitą, kada, kokie ir kieno darbuotojai buvo statybvietyje. Todėl pradžioje turi būti sukurtos prielaidos atsirasti statybvietyse besilankančių asmenų apskaitai (skirti ES resursai, kad rangovai galėtų įsigyti statybvielių apskaitos programinę įrangą ir įrenginius; numatytas pereinamasis laikotarpis), ir tik tada galvojama apie subsidarios atsakomybės įvedimą, jeigu tai neprieštarauja kitiems principams.

6. Darbo įstatymų laikymosi kontrolė yra valstybės institucijų, o ne privataus verslo funkcija. Darbuotojų finansinių interesų apsauga pagal Darbo kodeksą yra individualaus darbo ginčo objektas, todėl įgyvendinama privačia kiekvieno darbuotojo iniciatyva.

Pažymėtina, kad įstatymo projektas valstybės funkcijas nepagrįstai perkelia verslui. Todėl valstybės ketinimas su darbo teisės pažeidimais kovoti verslininkų jėgomis iš esmės nesuderinami su šalyje egzistuojančia viešųjų funkcijų sistema bei prieštarauja teisingumo principui.

7. Įstatymo projekte supainiojami darbo santykiai, civiliniai santykiai ir viešosios teisės santykiai, nes rangovą ir subrangovą sieja civiliniai santykiai, subrangovą ir jo darbuotojus sieja darbo santykiai, o rangovus ir subrangovus (kaip darbdavius) su valstybinėmis darbo kontrolės institucijomis sieja viešosios teisės santykiai.

Todėl rangovo pareiga tikrinti subrangovo darbuotojų darbo klausimus ir atsakyti už tai prieš valstybę ir subrangovo darbuotojus sukuria ydingą teisinį „hibridą“.

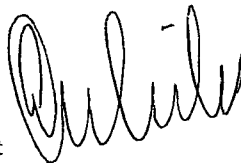
Pažymėtina, kad *Civiliniame kodekse* numatyta genrangovo atsakomybė užsakovui už subrangovo prievolių neįvykdymą (civiliniai santykiai) nereiškia, kad „analogijos“ principu galima numatyti genrangovo atsakomybę prieš valstybę už subrangovo darbuotojų darbo užmokesčio sumokėjimą (darbo santykiai ir viešosios teisės santykiai).

8. LR Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas visų asmenų lygybės prieš įstatymą principas reiškia, kad teisinis reguliavimas negali būti skirtingiems subjektams nustatomas skirtingai, jeigu tam nėra objektyvios ir visuotinai reikšmingos priežasties.

Asociacijos nuomone, vieno verslo subjekto atsakomybės už kito subjekto darbuotojus taikymas tik statybos rangos santykiams, tačiau netaikymas paslaugų ar kitiems santykiams, prieštarauja LR Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam visų asmenų lygybės prieš įstatymą principui.

Apibendrinant manome, kad siūlomas įstatymo projektas prieštarauja esminiams teisės principams, šalyje egzistuojančiai viešojo administravimo sistemai bei teisinių santykių modeliams.

Pagarbiai
Prezidentas

Dalius Gedvilas